

Marek Karczewski

"Gdybym mówił językami..." : pierwotny kontekst teologiczny "Hymnu o miłości" (1 Kor 13,1-13)

Studia Elbląskie 7, 117-124

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GDYBYM MÓWIŁ JĘZYKAMI...
PIERWOTNY KONTEKST TEOLOGICZNY
HYMNU O MIŁOŚCI (1 Kor 13,1–13)

I. HYMN O MIŁOŚCI
WEDŁUG POTOCZNYCH INTERPRETACJI PASTORALNYCH

Słynny, Pawłowy *Hymn o miłości* (1 Kor 13) znalazł swoje poczytne miejsce w literaturze religijnej i jest uważany przez wielu za arcydzieło retoryki chrześcijańskiej. Chętnie recytowany, śpiewany, medytowany staje się nierzadko punktem wyjścia rozważań duszpasterskich w czasie różnorodnych wydarzeń religijnych, takich jak ślub, czy pogrzeb. Szczególnie ta pierwsza okazja wydaje się być znakomita do tego, by o *Hymnie o miłości* nie tylko mówić. Hymn ten jest wielokrotnie proponowany nowożeńcom jako wyjątkowy program duchowy drogi małżeńskiej. Pawłowe wezwanie do podjęcia wewnętrznego wysiłku, by cechą miłości były cierpliwość, wolność od zazdrości, pokora, gotowość do przebaczenia zdają się dokładnie pasować do ideału chrześcijańskiej miłości małżeńskiej. Słowa takie jak *miłość nigdy nie ustaje* (1 Kor 13,8a) porażają swoją prostotą i pięknem i od wieków są wyrazem wiary w to, że nawet śmierć nie jest w stanie rozerwać więzów miłości.

Potoczne wpisanie przesłania *Hymnu* w kontekst sakramentu małżeństwa nie jest oczywiście jedyne. Spektrum interpretacji najpiękniejszego w Nowym Testamencie tekstu o miłości jest niezwykle rozległe i cechuje się sporą dowolnością. *Hymn o miłości* może być odczytywany jako odniesienie do życia duchowego do żyjącej w oddzielnym od świata siostry zakonnej, do zmagającego się z problemami wychowawczymi rodzica, złożonych sytuacji rodzinnych, sąsiedzkich, czy międzywyznaniowych. Dzieje się tak dlatego, że miłość jest tym co nadaje sens życiu człowieka, stanowi o autentyczności powołania chrześcijańskiego i realizuje się tu i teraz, niekiedy jest trudna i wiele kosztuje. Słowa Pawła są wciąż aktualne, ponadczasowe, ponadkulturowe i dotyczą esencji życia chrześcijańskiego.

Rodzą się jednak pytania. Czy te potoczne, wynikające często potrzeby serca interpretacje są rzeczywiście zgodne z pierwotnymi intencjami Pawła Apostoła? Czy w jakiś sposób nawiązują historycznego kontekstu, w którym treść 1 Kor 13,1–3 została utrwalona na piśmie? W konsekwencji — czy egzegeza respektująca bardziej charakter oryginalny i odnosząca się do całości problematyki 1 Listu do Koryntian jest w stanie wydobyć na nowo treści nieco zapomniane jako aktualne i potrzebne?

II. KONTEKST TEOLOGICZNO-BIBLIJNY 1 Kor 13

1. Charyzmatycy

Problem kompozycji 1 Kor stanowi ciągle przedmiot wielu badań i dyskusji. Możliwości rozwiązania historii tekstu listu są wielorakie¹. Jednakże nie wnoszą one wiele do interpretacji teologiczno-biblijnej pawłowego *Hymnu o miłości*. Nawet mniej wprawny czytelnik zauważy, że struktura listu Pawła najprawdopodobniej została oparta na zasadzie odpowiedzi Apostoła na przekazane w formie ustnej lub pisemnej ważne dla wspólnoty korynckiej kwestie². Są to m.in. rozłąmy (rozd. 1–4), nadużycia moralne (rozd. 5–6), kwestia relacji dziewictwa do małżeństwa (rozd. 7), relacja do bałwochwalstwa (rozd. 8), świętowanie Wieczery Pańskiej (rozd. 11) czy wiara w zmartwychwstanie (rozd. 15). Pośród nich wyraźnie wyróżnia się blok tematyczny dedykowany charyzmatom i posługom (rozd. 12–14).

Na płaszczyźnie literackiej 1 Kor 12–14 stanowi wyraźną, niezwykle ciekawą i zwartą jednostkę i faktu tego nie należy bagatelizować³. Myśl teologiczna oscyluje od ogólnego wprowadzenie w kwestię darów duchowych ku dwóm wybranym charyzmatom: glosolalii i prorocत्वu. Na przestrzeni od 1 Kor 12–14 jest subtelnie rozwijana i przechodzi od tematyki typowo teologicznej (rozd. 12) ku wskazówkom bardziej praktycznym, porządkowym (rozd. 14). Pod względem literackim rozdz. 13, zawierający *Hymn o miłości*, posiada formę literacką różną od rozdz. 12 i 14, jednakże tematycznie jest z nimi esencjalnie złączony. Wielu egzegetów biorąc pod uwagę charakter literacki tekstu proponuje ogólną strukturyzację 1 Kor 12–14 jako A (12) — B (13) — A' (14)⁴. Zgodnie z logiką tego podziału najbardziej wyeksponowaną treść zawiera w sobie część centralna czyli 1 Kor 13⁵.

Faktycznym problemem, do którego odnoszą się 1 Kor 12–14 jest kwestia nadużywania daru mówienia językami. Jako jeden darów najbardziej spektakularnych i tajemniczych glosolalia zdaje się być w Koryncie najbardziej ceniona. Tajemniczość i ekspresywny wymiar tego charyzmatu powoduje, że otrzymujący go czują się szczególnie wyróżnieni, ważniejsi niż reszta wspólnoty. Rodzi to napięcia i groźbę podziału chrześcijan na lepszych i gorszych.

¹ Zob. H. Merklein, *Die Einheitlichkeit des ersten Korintherbriefes*, ZNW 75(1984), s. 153–183; G. Sellin, *1 Korinther 5–6 und der Vorbrief nach Korinth: Indizien für eine Mehrschichtigkeit von Kommunikationsakten im ersten Korintherbrief*, NTS 37(1991), s. 535–558; E. de la Serna, *Los origenes de 1 Corintios*, „Biblica” 72(1991), s. 192–216; M.C. Boer, *The Composition of 1 Corinthians*, NTS 40(1994), s. 229–245; C.E. Still, *Divisions Over Leaders And Food Offered to Idols: The Parallel Thematic Structures of 1 Cor 4:6–21 and 8:1–11:1*, „Tyndale Bulletin” 55/1(2004), s. 17–41.

² Kilkakrotnie pojawia się typowa dla listów formuła *peri de* — „gdy chodzi o... lub — zaś o...”; por. 1 Kor 7,25; 8,1; 12,1; 16,1.12.

³ Uderza koncentracja konkretnej terminologii teologicznej. Na przestrzeni struktury 1 Kor niektóre z terminów występują tylko w rozdz. 12–14, np. *profeteia*, *profētēs*, czy *glōssa*.

⁴ Struktura ABA' występuje w pismach Pawła relatywnie często; zob. A. Vanhoye, *I carismi nel Nuovo Testamento*, Roma²1994, s. 34.

⁵ Zob. B. Standaert, *Analyse rhétorique des chapitres 12 à 14 de 1 Co*, w: L. de Lorenzi, *Charisma und Agape (1 Kor 12–14)*, Roma 1983, s. 23–34.

1 Kor 12 jest tekstem niezwykle pięknym i subtelnie wstępnie komentującym ten drażliwy problem. Po uznaniu w. 1–3 za wstęp ogólny⁶ do rozdz. 12 (lub 12–14) w dalszej jego treści można zauważyć koncentryczną strukturę chiazmu a-b-a'. 1 Kor 12,4–11 jest wykładem na temat wielości posług i darów duchowych⁷. Niektóre z nich są określone przez Pawła jako *charismata* — czyli charyzmaty⁸. Interesujące, że w tym katalogu darów glosolalia znajduje się dopiero na przedostatnim miejscu. Równie wymowny jest fakt, że zaraz przed nią wymienione jest prorocтво, a po niej, na ostatnim miejscu, znajduje się dar tłumaczenia języków (12,10b). Jest to wyraźnie preludium do treści 1 Kor 14.

Centralną część rozdziału stanowi znane porównanie Kościoła do Ciała Chrystusa (1 Kor 12,12–28). Paweł podkreśla, że w Ciele Chrystusa wszystkie członki są jednakowo ważne i potrzebują siebie nawzajem. W kontekście polemiki z nadużywaniem glosolalii aluzja Apostoła jest niezwykle zrozumiała.

Podsumowanie 1 Kor 12 stanowią w. 28–30 gdzie ponownie pojawia się kwestia hierarchii urzędów i charyzmatów. W serii pytań retorycznych, przy pomocy których Paweł podsumowuje rozdz. 12 znajduje się także znamienne pytanie: czy wszyscy przemawiają językami? (por. 12,28.30). Uważna lektura 1 Kor 12–14 pozwoli zauważyć, że Paweł nie odrzuca glosolalii i traktuje ją jako dar bardzo cenny (1 Kor 14,5). Konieczne jest jednak unikanie jego przewartościowania.

Ostatni werset rozdz. 12 (12,31) tworzy swoisty pomost między tematyką rozdz. 12 i *Hymnem o miłości* (1 Kor 13,1–13)⁹. Wbrew temu, co twierdzą niektórzy współcześni przeciwnicy ruchów charyzmatycznych nie mówi on o przeciwstawieniu charyzmatów i miłości, ale o konieczności zachowania właściwej hierarchii wartości, która obowiązuje wszystkich chrześcijan niezależnie od formalnej pozycji w strukturze Kościoła, czy posiadanych szczególnych darów oraz zdolności duchowych.

Pierwsze słowa *Hymnu o miłości* odnoszą się do daru mówienia językami. Zestawienie języków ludzkich i anielskich¹⁰ w 1 Kor 13,1a świadczy o wyjątkowo-

⁶ Szczególnie istotna jest formuła wprowadzająca *peri de tōn pneumatikōn* — „jeżeli chodzi o duchowe (duchowych). Dopełniacz liczby mnogiej *tōn pneumatikōn* może odnosić się zarówno do rzeczy czy kwestii (rodz. nijaki) jak i osób (rodz. męski); por. F. Sullivan, *Charisms and Charismatic Renewal. A Biblical and Theological Study*, Michigan 1982, s. 20–25; J.S. Vos, *Das Ratsel von 1 Kor 12,1–3*, „Novum Testamentum” 35(1993), s. 251–259.

⁷ Pomimo tego, że zarówno charyzmaty jak i posługi mają wspólne źródło, istnieje między nimi różnica. Nie dostrzegł tego w swoim czasie H. Kung, *La structure charismatique de l'Eglise*, „Concilium” 4(1965), s. 43–59.

⁸ Jako termin techniczny w pismach Pawła określa go U. Brockhaus, *Charisma und Amt. Die Paulinische Charismenlehre auf dem Hintergrund der fruhchristlichen Gemeindefunktionen*, Wuppertal 1972, s. 130–142, 150, 189–192.

⁹ Niektórzy egzegeci dzielą w. 31 na dwie części. W. 31a odnosiłby się do kwestii darów duchowych (rozdz. 12) natomiast w. 31b wprowadza *Hymn o miłości*; por. Ch. Wolff, *Der erste Brief des Paulus an die Korinther*, Berlin² 1982, s. 116. Inni uważają go natomiast za integralną część jednostki 12,1–31, np. H. Conzelmann, *Der erste Brief an die Korinther*, Göttingen¹² 1969, s. 263; C.K. Barrett, *La prima lettera ai Corinti*, Bologna 1979, s. 365; H.-J. Klauk, *1 Korintherbrief*, Würzburg 1984, s. 93, itd.

¹⁰ Temat języków anielskich był znany także w literaturze rabinistycznej, zob. H. Strack, P. Billerbeck, *Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch*, II, München⁹ 1979, s. 449–450.

ści daru glosolalii¹¹. Kolejne zdanie jest jednak wyraźnym odniesieniem do tendencji we wspólnocie w Koryncie — gdy brakuje miłości — charyzmaty są bezwartościowe. Interesujące, że w 13,2 — podobnie jak glosolalia potraktowane zostało proroctwo. W treści *Hymnu* jeszcze raz wskazuje się na ograniczoną wartość glosolalii (w. 8c) oraz dwukrotnie daru proroctwa (w. 8b.9b). Jest o tyle interesujące, że rozdziale następnym w kontekście poszukiwania dobra wspólnego wspólnoty dar proroctwa postawiony został przez Pawła wyżej niż mówienie językami (por. 14,5). Jest zatem oczywiste, że jedno i drugie, podobnie jak pozostałe charyzmaty, spełniają swoją rolę jedynie pod warunkiem pierwszeństwa miłości.

Relacja glosolalia — proroctwo (lub tłumaczenie języków), zasygnalizowana w 1 Kor 12,10b, wzmiankowana pośrednio w 1 Kor 12,28–30 stanowi potem zasadniczy temat 1 Kor 14. Strukturyzacja tekstu 1 Kor 14 jest mniej ewidentna, co sugeruje inny w stosunku do 1 Kor 12 charakter przesłania.

Paweł odnosi się głównie do porządku w czasie modlitwy charyzmatycznej, czyniąc głównie konkretne wskazówki w jaki sposób należy w czasie spotkań praktykować używanie glosolalii oraz proroctwa. Bierze przy tym pod uwagę znaczenie manifestacji poszczególnych darów dla dobra wspólnoty oraz oddziaływania misyjnego (14,23–24)¹². Nakazuje zachowanie konkretnej hierarchii charyzmatów: proroctwo, glosolalia połączona z jej tłumacznikiem. Również w proroctwie konieczne jest zachowanie porządku (14,29)¹³. Brak tłumaczenia mówienia obcymi językami powoduje ograniczenie przydatności glosolalii do własnej, prywatnej pobożności (14,28).

Z faktu włączenia *Hymnu o miłości* w kontekst 1 Kor 12–14 wynikają więc pierwsze interesujące wnioski. Pierwotnym jego tłem jest konkretna sytuacja pierwotnej wspólnoty chrześcijańskiej w Koryncie, która wberw współczesnym stereotypom nie była wolna od problemów¹⁴. Jednym z nich było przewartościowanie glosolalii i powstające wewnątrz młodej wspólnoty podziały na wybranych i reszta. Przeciwestawiając się tym tendencjom Paweł odwołuje się najpierw do obrazu Ciała Chrystusa, potem w *Hymnie o miłości* wskazuje na fundamentalną podstawę praktycznej jedności Kościoła.

¹¹ Podobnie U. Müller, *Prophetie und Predigt im Neuen Testament. Formgeschichtliche Untersuchungen zur urchristlichen Prophetie*, Gütersloh 1975, s. 30 oraz V. Scippa, *La glossolalia nel Nuovo Testamento*, Napoli 1982, s. 219–220.

¹² Zob. G. Borkmann, *Der köstliche Weg* (1 Kor 13). *Das Ende des Gesetzes. Paulusstudien*, w: *Gesamelte Aufsätze*, 1, München 1961, s. 113.

¹³ Dyskutuje się niekiedy kwestie podporządkowania proroctw oraz autoryzacji ich proroctwa, zob. G. Dautzenberg, *Urchristliche Prophetie. Ihre Forschung, ihre Voraussetzungen im Judentum und ihre Struktur im ersten Korintherbrief*, w: *Beiträge zur Wissenschaft vom Alten und Neuen Testament*, 4, Stuttgart 1975, s. 103; H.-J. Klauck, *1 Korintherbrief*, s. 104.

¹⁴ Przekonanie o tzw. idealnym poziomie życia pierwszych chrześcijan jest nie do końca uzasadnione. Treść 1 Kor dostarcza informacji o brakach pierwszych chrześcijan: podziały, kazirodstwo, pycha, niewiara w zmartwychwstanie, negowanie autorytetu apostołskiego — to tylko niektóre kwestie trudne. Innych przykładów dostarczają historycy badający strożność chrześcijańską. Okazuje się, że zasadniczo obok blasków są także cienie, które zresztą w pewien sposób należą do wymiaru ludzkiego chrześcijan (zob. np. Dz 4,32–5,11). Lepiej zatem traktować pierwszych chrześcijan jako braci w pielgrzymce wiary, niż jako część odległego, idealnego, praktycznie nieosiągalnego dziś świata.

2. *Agapē*

Nowotestamentalny sposób mówienia o miłości różni się znacznie od praktyki starożytnych Greków czy Rzymian¹⁵. Skala odcieni znaczenia słowa „kochać” była starożytnym doskonale znana, dlatego operowali oni różnymi pojęciami dla oddania odpowiednich jego znaczeń. Inaczej określano miłość oblubieńczą, czy erotyczną, inaczej bezinteresowną miłość braterską, jeszcze inaczej przyjaźń, którą również uważano za formę miłości. Podobnie jak pozostali autorzy chrześcijańscy Paweł często używa pojęcia *agapē* — miłości braterskiej, do którego starożytni pisarze niechrześcijańscy z reguły odnosili się bardzo rzadko¹⁶. W *Hymnie o miłości* z 1 Kor 13,1–13 na określenie miłości konsekwentnie używa właśnie tego terminu¹⁷. Chodzi zatem o zdolność miłowania bliźniego przede wszystkim, w kontekście przewycięzania konkretnych trudności i nadużyć we wspólnym byciu razem w ramach wspólnoty wierzących. Paweł wskazuje na nadrzędne znaczenie miłości braterskiej wobec charyzmatów¹⁸ oraz zewnętrznych praktyk inspirowanych wiarą (13,1–3.8). Zachęca do podporządkowania jej wszystkich innych odczuć, szczególnie negatywnych (por. 13,4–6). Koroną *Hymnu* tworzy jego konkluzja: *teraz trwają wiara, nadzieja, miłość, te trzy: z nich największa jest miłość (agapē)* (13,13)¹⁹.

Źródłem i wzorem miłości jest sam Bóg (por. 2 Kor 13,13; Ef 2,4). Okazał ją w sposób pełny w osobie Jezusa Chrystusa. Mysterium Odkupienia jest najbardziej wyraźnym dowodem miłości Jezusa do Kościoła i każdego człowieka²⁰. W w. 10–12 *Hymnu o miłości* Paweł zdaje się nawiązywać nie tylko do tymczasowości istniejących w Koryncie darów duchowych. Mówiąc o cząstkowości poznania²¹, o myśleniu dziecka, o spoglądaniu na nieostre lustrzane odbicie²² odnosi się do

¹⁵ Zob. E. Stauffer, *agapaō*, w: *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, red. F. Kittel, G. Friedrich, Stuttgart – Berlin – Köln, I, s. 49–52.

¹⁶ Zob. excurs w: A. Strobel, *Der erste Brief an die Korinther*, Zürich 1989, s. 206–208.

¹⁷ Zob. G. Schneider, *agapē*, w: *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, red. H. Balz, G. Schneider, Stuttgart – Berlin – Köln 1992, I, s. 25–26.

¹⁸ Zob. O. Wischmeyer, *Der höchste Weg. Das 13 Kapitel des 1 Korintherbriefes*, Gütersloh 1981, s. 51. Na temat zawartych w słynnym wyrażeniu „byłbym jak miedź brzęcząca albo cymbał brzęiący” możliwych aluzji do religijnych praktyk hellenistycznych; zob. W.W. Klein, *Noisy Gong or Acoustic Vase? A Note on 1 Corinthians 13,1*, NTS 32(1986), s. 286–289.

¹⁹ Por. 1 Tes 1,3. Na temat teorii dotyczących możliwych początków triady zob. U. Mell, *Die Entstehungsgeschichte der Trias Glaube Hoffnung Liebe* (1 Kor 13,13), w: *Das Urchristentum in seiner literarischen Geschichte. Festschrift für J. Becker zum 65. Geburtstag*, red. U. Mell, U.B. Müller, Berlin 1999, s. 197–226.

²⁰ Jego miłość jest szczególnym darem (por. Ga 5,22), a jej wypełnianie nie powinno ograniczać się jedynie do współbraci w wierze (por. Rz 12,14–21).

²¹ Zob. L.S. Nashrallah, „Now I Know in Part”. *Historiography and Epistemology in Early Christian Debates about Prophecy*, w: *Walk in the Ways of Wisdom. Essays in Honor of E. Schüssler Fiorenza. Festschrift*, red. S.K. Matthews, C. Briggs, M. Johnson-DeBaufre, Harrisburg – London – New York 2003, s. 244–265.

²² O rozwiniętej w Koryncie produkcji luster wspomina C.K. Barrett, *La prima Lettera ai Corinti*, s. 377; por. M. Fishdane, *Through the Looking Glass: Reflections on Ezek 43,3, Num 12,8 and 1 Cor 13,12*, „Hebrew Annual Review” 10(1986), s. 63–75.

dynamiki miłości *agapē*. Jest to miłość, która się staje i osiąga swój szczyt w ostatecznym spotkaniu z Bogiem (12b)²³.

Koncepcja miłości wyrażona w pojęciu jakiego Paweł intencjonalnie używa w *Hymnie o miłości* jest zatem bardzo konkretna w swoich odniesieniach do innych członków Kościoła jak i w odniesieniu do Boga, który jest jej początkiem.

3. Autorytet Apostoła

Pouczenia i wskazówki zawarte w 1 Kor 12–14 mają konkretnego autora: jest nim Paweł z Tarsu, który występuje tu nie jako osoba prywatna, lecz jako apostoł. Zdefiniowanie charakteru apostołatu Pawła, szczególnie w relacji do Dwunastu, stanowi dla kolejnych pokoleń teologów wyzwanie ciągle aktualne. Sam Paweł bardzo wcześnie zauważył konieczność związania swojej działalności z centrum pierwotnego Kościoła, który stanowił Kościół Jerozolimski, a w nim Kolegium Dwunastu z Piotrem na czele. Tym nie mniej to właśnie dzięki inicjatywie Pawła powstało wiele lokalnych wspólnot chrześcijańskich szczególnie na terenach Grecji oraz Azji Mniejszej. Ich członkowie w olbrzymiej większości nie byli Żydami i różnili się między sobą pod względem narodowości. Podobna sytuacja istniała w Koryncie, gdzie obok Żydów, do wspólnoty chrześcijańskiej należeli niewątpliwie Grecy oraz prawdopodobnie potomkowie osadników rzymskich i inni²⁴. Należy pamiętać, że Korynt był w czasach Pawła jednym z największych w Imperium Rzymskim handlowych miast portowych²⁵.

Chrześcijanie żyjący w nowoczesnym i bogatym mieście nie byli skorzy do uznania autorytetu apostołskiego Pawła. Już na początku swego listu Paweł usiłuje przekonać istniejące w wspólnocie korynckiej, rywalizujące ze sobą frakcje do zaniechania waśni i budowania jedności (por. 1 Kor 1–4). Również brak dyscypliny i postawy naznaczone subiektywnym poczuciem sprawiedliwości były na porządku dziennym (por. 1 Kor 5–6; 8). Jednak Paweł nigdy nie zrezygnował z walki o autorytet i należne poszanowanie własnych opinii. Opiera go jednak nie tyle na fakcie, że on sam dał początek tej wspólnocie. Odwołuje się przede wszystkim do szczególnego powołania, do wyboru, którego dokonał sam Bóg powołując go na apostoła²⁶. 1 Kor 9 jest bardzo piękną apologią i charakterystyką posługi Apostoła²⁷. Paweł jest niezwykle świadomy swego posłannictwa i swojej odpowiedzial-

²³ Por. H. Conzelmann, *Der erste Brief an die Korinther*, s. 263–264.

²⁴ Zob. J.T. Sanders, *Paul between Jews and Gentiles in Corinth*, „Journal for the Study of the New Testament” 65(1997), s. 67–83.

²⁵ Zob. J. Murphy, O'Connor, *Corinthe au temps de saint Paul. L'archéologie éclaire les textes. Nouvelle édition revue et augmentée*, Paris 2004.

²⁶ Zob. 1 Kor 1,1 oraz Rz 1,1; 2 Kor 1,1; Zbiór wartościowych artykułów nt specyfiki apostołatu Pawła znaleźć można w publikacji *L'Apôtre Paul. Personnalité, style et conception du ministère*, red. A. Vanhoye, Leuven 1986.

²⁷ Pojawia się tu m.in. wymowne porównanie posługi apostołskiej i w ogóle życia chrześcijańskiego do biegu na stadionie, zob. O. Schwankl, *Laufst so, dass ihr gewinnt. Zur Wettkampfmetaphorik in 1 Kor 9*, „Biblische Zeitschrift” 41(1997), s. 174–191. Temat posługi apostołskiej w różnych metaforach literackich Pawła omawia K. Romaniuk, *Studia nie tylko nad Pawłem*, Poznań 1999, s. 286–305.

ności²⁸. Jego służba jest pełna oddania i ojcowskiej troski. Jej wyjątkowość polega na pozyskiwaniu dla Ewangelii za wszelką cenę²⁹. Jest nieustanną pracą, by zachować w sercach nawróconych dar wiary.

Troskliwość Pawła uwidacznia się również w kontekście *Hymnu o miłości*. Paweł pisze 1 Kor 12–14 jako przełożony, który został poinformowany o nadużyciach (por. 1 Kor 5,1). Warto jednak zwrócić uwagę na styl w jakim upomina skłóconych korynckich chrześcijan. Rozdz. 12 utrzymany jest w tonacji rady doświadczonego człowieka wiary, mistrza w sprawach duchowych. Dopiero w w. 28–30 Paweł podkreśla, że podobnie jak charyzmaty również apostołat pochodzi od Boga. Jednakże apostołat jest czymś więcej niż charyzmat i z woli Boga znajduje się w szczyście hierarchii posług.

Rozdz. 13 nie zawiera aluzji do apostołatu. Jest jednak niezwykle świadectwem na temat stylu wyrażania się apostoła w kwestiach drażliwych. Uderza niezwykle wprost delikatność. Paweł nie mówi: „Mówicie językami, jesteście jak martwe instrumenty”, itd. W *Hymnie* przeważają czasowniki wrazone w pierwszej osobie liczby pojedynczej: *Gdybym (ja) mówił językami (...) a nie miał miłości*. W w. 9 i 12 pojawia się forma „my”. Jest to styl niezwykle doświadczonego pedagoga, który na pierwszym miejscu stawia dobro powierzonych mu uczniów i próbuje ukierunkowywać, a nie osądzać. Paweł nie tylko mówi o abstrakcyjnej miłości braterskiej, ale poprzez styl *Hymnu* daje bezpośrednie świadectwo o swojej miłości braterskiej do adresatów listu.

Wyraźny ton upomnienia pojawia się w rozdz. 14, gdzie na określenie bałaganu na spotkaniach chrześcijańskich Paweł wielu mocniejszych i bardziej konkretnych nakazów (por. 14,7.9.19.37).

PODSUMOWANIE

Jest zatem jasne, że oryginalny kontekst teologiczny słynnego *Hymnu o miłości* jest bardziej złożony i mniej duchowy niż sugerowałyby niektóre pobożne homilie ślubne. Są to słowa skierowane do chrześcijan korynckich, którym wyraźnie brakuje braterskiej miłości. Podziały, napięcia, nadużycia, o których Paweł mówi od początku 1 Kor uwidaczniają się nawet na płaszczyźnie charyzmatycznej. W intencji autore słowa o miłości zostały zwrócone ku wspólnocie wierzących, przeżywającej poważne problemy.

Tło eklezjologiczne *Hymnu* jest poświadczane poprzez niezmiennie użycie terminu *agapē*, który nie oznacza jakiejś nieokreślonej miłości, ale konkretną miłość, której wzorem i źródłem jest sam Bóg. Inną znamioną cechą 1 Kor 13 jest fakt, że są to słowa Pawła jako Apostoła, przełożonego który z wielką troską dąży do naprawy relacji pomiędzy chrześcijanami z Koryntu. Warto zauważyć z jaką cierpliwością i delikatnością wypełnia on swoją apostołską misję³⁰.

²⁸ Zob. F. H a h n, *Charisma und Amt*, ZTK 76(1979), s. 426.

²⁹ Zob. K. R o m a n i u k, *Wokół Ewangelii i Listów św. Pawła*, Warszawa 2002, s. 355–356.

³⁰ Jest to dowód niezwykłego talentu retorskiego Pawła, ale również wielkiego oddania posłudze, nawet wtedy, gdy po ludzku może być ona niewdzięczna i wymagająca.

Oryginalne motywy zredagowania *Hymnu o miłości* z całą pewnością nie straciły swojej aktualności odpływając w daleką przeszłość pierwszych wieków chrześcijaństwa. Skłonność do działań odśrodkowych, tworzenie pośród współwierzących sztucznych podziałów³¹, złudne przekonanie o wyjątkowej wartości własnej osoby — to niebezpieczeństwa, które także dzisiaj stanowią zagrożenie. Jako antidotum i spoiwo przeżywającej napięcia wspólnoty chrześcijańskiej Paweł wskazuje miłość braterską. Również dzisiaj konieczne jest wskazywanie miłości jako fundamentu wspólnoty wierzących. Odpowiedzialni za Kościół powinni jednak to czynić na sposób Pawła. Przemawiać o miłości już samym sposobem odnoszenia się do słuchaczy.

Czy pomiędzy zarysowanym oryginalnym kontekstem *Hymnu o miłości* a bardziej dowolnymi interpretacjami istnieje jakaś sprzeczność? Z pewnością nie³². Duchowa lektura tego pięknego fragmentu umożliwia wiele ciekawych spojrzeń i komentarzy. Nie należy jednak zapominać o tym, co tak naprawdę spowodowało, że w Biblii znalazł się również ten jeden z najbardziej znanych tekstów św. Pawła.

RIASSUNTO

Il breve studio teologico-biblico viene dedicato al problema delle interpretazioni pastorali di 1 Cor 13,1–13. Il testo chiamato spesso *l'Inno della carita*; trova la sua accomodazione dei diversi contesti liturgici e spirituali, tra essi prevale collegamento delle parole di Paolo apostolo con i riti e la spiritualità; del matrimonio cristiano. L'autore non nega la varietà delle interpretazioni, propone però; di non dimenticare, quale era il vero contesto storico dell'insegnamento paolino. Come lo scopo dello studio appare allora la proposta di saper leggere il testo di Sacra Scrittura nel suo contesto teologico originale, rispettando la sincronia del messaggio biblico, indicata dalla struttura letteraria scelta dall'autore stesso.

³¹ Zarzut ekskluzywizmu bywa kierowany szczególnie wobec różnych zorganizowanych w parafiach grup wiernych o pogłębionej duchowości. Niekiedy wynika on z braku wiedzy. Gorzej, jeżeli jakaś grupa nie jest w stanie nic zaoferować swojej wspólnie parafialnej, zamyka się na innych, jest przekonana o samowystarczalności i wyjątkowości.

³² Alegoryczna i duchowa, często oparta na medytacji lektura tekstu biblijnego, sięgająca poza wąski kontekst historyczny jest stałym elementem duchowej formacji chrześcijańskiej.